

**ปัญหาทางกฎหมายในการกำหนดลักษณะความผิดร้ายแรง
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
พ.ศ. 2561**

**Legal problems in determining the nature of serious offenses
according to the Act Constitution on Prevention and Suppression of
Corruption, B.E. 2018**

จักรพงษ์ บัวขันธุ์¹, รองศาสตราจารย์ ดร.จิตดารมย์ รัตนวุฒิ²

Chakrapong Buakhan¹, Asst.Prof. Dr. Jitdarom Rattanawut²

1 นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โทร. 0-7791-3333 โทรสาร 0-7791-3348 อีเมล 65052537102@student.sru.ac.th

2 อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โทร. 0-7791-3333 โทรสาร 0-7791-3348 อีเมล lawman077355623@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินคดีทุจริต และลักษณะความผิดอาญาร้ายแรง (2) หลักเกณฑ์กฎหมายในการดำเนินคดีทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเป็นความผิดอาญาร้ายแรง ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 61 และมาตรา 63 รับรองอำนาจให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถมอบหมายให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ หากพิจารณาเห็นว่าเรื่องที่ได้รับมานั้นเป็นเรื่องไม่ร้ายแรง แต่กฎหมายมิได้กำหนดไว้ซึ่งหลักเกณฑ์การพิจารณาว่ากรณีเช่นไรจึงจะถือว่าเป็นความผิดลักษณะร้ายแรง หรือไม่ร้ายแรง คงปรากฏเพียงแนวปฏิบัติภายในตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 1239/2561 เรื่องแนวทางในการพิจารณาเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ.2561 และคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 1240/2561 เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมาและลักษณะความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. สมควรดำเนินการ ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561 เท่านั้น โดยพิจารณาจาก 2 หลักเกณฑ์ด้วยกัน คือ หลักเกณฑ์การพิจารณาจากพฤติการณ์ทางคดี และหลักเกณฑ์การพิจารณาจากตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้นำมาใช้ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรนำเอาหลักเกณฑ์การพิจารณาลักษณะความผิดร้ายแรงตามคำสั่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาปรับใช้ โดยการตราเป็นอนุบัญญัติ “ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง พ.ศ.” เพื่อใช้บังคับเป็นกรอบหลักเกณฑ์โดยกฎหมายในการพิจารณาถึงลักษณะความผิดร้ายแรงอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : คดีทุจริต คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ความผิดอาญาร้ายแรง

Abstract

This study aims to study 1) theoretical concepts regarding corruption prosecution and the nature of serious criminal offenses and 2) legal principles for corruption prosecution of the National Anti-Corruption Commission (NACC) in the case of serious criminal offenses. It is qualitative research based on examination of documents, including laws, books, textbooks, academic articles, and NACC's practices regarding the nature of serious offenses. The data is then analyzed and compiled in a descriptive format.

The study finds that 1) the NACC is an independent organization responsible for prosecuting corruption cases against officeholders in independent organizations and government officials who are unusually wealthy or commit corruption offenses, and 2) the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560, Section 234, paragraph two, and the Organic Act on the Prevention and Suppression of Corruption B.E. 2561, Sections 61 and 63, affirms the authority of the NACC to assign investigators under the Criminal Procedure Code to prosecute government officials if it considers that the case received is not serious. However, the law does not specify the criteria for considering what cases are considered serious or non-serious offenses. There is only internal practice according to the NACC Order No. 1239/2561 on Guidelines for Considering Allegations Constituting Serious Offenses dated October 8, 2018, and the NACC Order No. 1240/2561 on Determining the Positions of Government Officials Holding Positions from High-level Management Level or the Equivalent and the Nature of the Offense Requiring Action by the NACC, dated October 8, 2018. Two criteria are taken into consideration: the criteria for consideration from the circumstances of the case and the criteria for consideration from the position of the government officials, which classifies the accusations that are of a serious nature from the circumstances of the case into 9 cases while categorizing the accusations that are of a serious nature from the position of the government officials into 5 cases. They are the criteria which the NACC has currently been using. The researcher has the following recommendations: (1) Policy recommendations: The NACC should set an internal policy between the NACC and the Royal Thai Police to temporarily adopt the criteria for considering the nature of serious offenses from the circumstances of the case and the criteria for consideration from the position of government officials and (2) legal recommendations, namely, the enactment of the sub-regulation as "NACC Regulations on Allegations Constituting Serious Offenses B.E." to be used as a legal framework for considering the characteristics of serious offenses systematically.

Keywords : Corruption cases, National Anti-Corruption Commission, Serious criminal offenses

ความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 61 และ มาตรา 63 ได้กำหนดมาตรการกฎหมายที่ยอมรับให้ผู้ที่เป็พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสามารถเข้ามารับผิดชอบในคดีทุจริตได้ โดยการมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งกระทำได้ในสองกรณี ดังนี้

กรณีทีหนึ่ง อาศัยอำนาจตามมาตรา 61 กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน เพื่อให้ดำเนินคดีกับเจ้าพนักงานของรัฐ หรือบุคคลอื่นใดในข้อหาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้พนักงานสอบสวนแสวงหาข้อเท็จจริง รวมทั้งรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้น เพื่อนำส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ ในกรณีเช่นนี้ หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องที่ได้รับมานั้นไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของตน หรือแม้จะอยู่ในหน้าที่และอำนาจ แต่ปรากฏว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องไม่ร้ายแรง คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจส่งสำนวนคดีกลับคืนแก่พนักงานสอบสวน เพื่อให้เป็นผู้ดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ โดยให้ดำเนินการส่งเรื่องกลับคืนถึงพนักงานสอบสวนภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวน

กรณีที่สอง อาศัยอำนาจตามมาตรา 63 กล่าวคือ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นสมควร อาจส่งเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของตน ตามมาตรา 28 (2) เพื่อไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือไม่ หรืออาจส่งเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของตน ตามมาตรา 28 (4) ในการไต่สวนเพื่อดำเนินคดีในฐานความผิดอื่นที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีใช้ความผิดร้ายแรง ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไปก็ได้

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 65 ยังได้กำหนดต่อไปอีกว่าให้พนักงานสอบสวนที่ได้รับมอบหมายอำนาจสามารถดำเนินการไปตามหน้าที่และอำนาจของตนตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติไว้ต่อไป และรายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ และภายในกำหนดระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดไว้

จากข้อกฎหมายกรณีของมาตรา 61 และมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 จุดพิจารณาสำคัญที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญบัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำการพิจารณาว่าสมควรจะมอบหมายอำนาจให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจดำเนินคดีทุจริตหรือไม่ ก็คือ “ระดับความร้ายแรงของความผิด” กล่าวคือ หากกรณีปรากฏว่าการกระทำผิดครั้งนั้นมีใช้ความผิดร้ายแรง คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็สามารถใช้อุบายพินิจมอบหมายอำนาจให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีแทนตนเองได้ แต่หากกรณีนั้นเป็นความผิดร้ายแรงเสียแล้ว พนักงานสอบสวนก็ไม่อาจดำเนินคดีทุจริตนั้นได้เช่นกัน ในกรณีนี้ เมื่อพิจารณาลงไปในรายละเอียดของข้อกฎหมาย เพื่อแสวงหาหลักเกณฑ์ในการจัดแบ่งระดับความร้ายแรงของความผิด หรือการกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการทุจริต กลับไม่ปรากฏหลักเกณฑ์เพื่อการพิจารณา หรือการกำหนดฐานความผิดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 แต่อย่างใดเลย ดังนั้น การพิจารณาความร้ายแรงตามกรณีของมาตรา 61 และมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 จึงยังคงดำรงอยู่ในลักษณะดุลยพินิจโดยแท้ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั่นเอง ทำให้เมื่อเกิดกรณีการจะต้องพิจารณาตีความว่าการกระทำครั้งนั้นว่า

เป็นความผิดร้ายแรงตามบทกฎหมายหรือไม่เพียงใดจึงกระทำได้โดยยากและอาจไม่มีเหตุผลน้ำหนักทางกฎหมายมารองรับอย่างเหมาะสมเพียงพอได้

มีข้อสังเกตว่า ปัญหาข้อกฎหมายในกรณีนี้ จะเกิดผลเสียหายอย่างยิ่งเมื่อเกิดการโต้แย้งด้านอำนาจหน้าที่จากผู้ที่ถูกเป็นผู้ที่จะต้องเข้าสู่กระบวนการไต่สวนว่ามูลคดีของตนควรอยู่ในความรับผิดชอบของบุคคลใด ระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ ต้องไม่มองข้ามว่า จะส่งผลต่อสถานะของผู้ถูกไต่สวนและรวมถึงการเตรียมการในการต่อสู้คดีของฝ่ายผู้ตกเป็นผู้ถูกไต่สวนอย่างมาก สามารถสะท้อนผลความแตกต่าง ได้ดังนี้

ก) กรณีการดำเนินคดีโดยพนักงานสอบสวน กล่าวคือ การสอบสวน หรือการรวบรวมพยานหลักฐาน จะอ้างอิงอำนาจและวิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติ อันเป็นกระบวนการใน “ระบบกล่าวหา” ที่เป็นไปในระบบปฏิปักษ์กันซึ่งมุ่งชี้ขาดเรื่องที่กำลังกล่าวหาเท่านั้น กล่าวคือ ฝ่ายผู้ที่ถูกดำเนินคดีจำต้องนำและแสวงหาพยานหลักฐานเข้ามาแสดงต่อพนักงานสอบสวน และที่สำคัญ คือ ผู้ถูกแจ้งข้อหาจากพนักงานสอบสวนจะตกอยู่ในฐานะของผู้ต้องหาในคดีอาญา

ข) กรณีการดำเนินคดีโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. กล่าวคือ จะดำเนินคดีด้วยระบบไต่สวนในรูปแบบเชิงรุกและไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจเรียกหาพยานหลักฐานจากทุกภาคส่วนงานได้โดยชอบ และผู้ที่ถูกไต่สวนจะมีได้ตกอยู่ในฐานะผู้ต้องหาในคดีอาญาแต่อย่างใด จนกว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะได้มีมติชี้มูลความผิดกับผู้นั้น

จากปัญหาด้านความไม่แน่ชัดของข้อกฎหมายของพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ในมาตรา 61 และมาตรา 63 เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการจัดแบ่งระดับความร้ายแรงของความผิด หรือการกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการทุจริตว่ากรณีใดบ้างเป็นความผิดร้ายแรงหรือกรณีใดบ้างมิใช่ความผิดร้ายแรง ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงนำเอาประเด็นดังกล่าวนี้มากำหนดเป็นหัวข้อการศึกษา ในชื่อ “ปัญหาทางกฎหมายในการกำหนดลักษณะความผิดร้ายแรงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561” เพื่อแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายในกรณีนี้

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินคดีทุจริต และลักษณะความผิดอาญาร้ายแรง
2. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์กฎหมายในการดำเนินคดีทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเป็นความผิดอาญาร้ายแรง

สมมติฐานการศึกษา

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 61 และมาตรา 63 กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการทุจริต แต่ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นว่าเรื่องนั้นเป็นความผิดไม่ร้ายแรง คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจมอบคดีให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ดำเนินคดีแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ โดยกฎหมายยังมีได้กำหนดลักษณะของความผิดร้ายแรงไว้ว่าหมายถึงความผิดใดบ้าง หรือมีกรอบหลักเกณฑ์การพิจารณาถึงลักษณะความผิดร้ายแรงอย่างไร ด้วยเหตุนี้ จึงควรตราเป็นอนุบัญญัติ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เพื่อออกเป็น “ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วย เรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง พ.ศ.” เพื่อใช้เป็นกรอบหลักเกณฑ์กำหนดฐานความผิดต่อการใช้ดุลยพินิจของคณะกรรมการ

ป.ป.ช. ในการมอบอำนาจดำเนินคดีทุจริตตามกรณีมาตรา 61 และมาตรา 63 ให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นผู้ดำเนินคดีทุจริตแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาทางกฎหมายของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 61 และมาตรา 63 เกี่ยวกับกรอบหลักเกณฑ์ในการจัดแบ่งระดับความร้ายแรงของความผิดตามกฎหมาย ประกอบด้วยขอบเขตการศึกษาในแต่ละบทการศึกษา ดังนี้

บทศึกษาที่ 1 : ศึกษาสภาพปัญหาจากการไม่มีหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเพื่อพิจารณาความผิดร้ายแรงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 61 และมาตรา 63 เพื่อการมอบอำนาจจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการสอบสวนคดีทุจริตให้แก่พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

บทศึกษาที่ 2 : ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินคดีทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

บทศึกษาที่ 3 : ศึกษากระบวนการกฎหมายในการดำเนินคดีทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

บทศึกษาที่ 4 : วิเคราะห์ข้อสรุปผลการศึกษานี้ที่ได้รับมาจากสภาพปัญหา แนวคิดทฤษฎี

บทศึกษาที่ 5 : เสนอแนะแนวทางการตราอนุบัญญัติ “ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วย เรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง” เพื่อกำหนดเป็นกรอบหลักเกณฑ์ในการพิจารณาถึงลักษณะความผิดร้ายแรง ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการมอบอำนาจดำเนินคดีทุจริตตามกรณีมาตรา 61 และมาตรา 63 ให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ดำเนินคดีทุจริตแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช.

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาด้วยระบบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาจากเอกสารต่างๆ (Documentary Research) จากข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ กฎหมายหนังสือ ตำรา บทความวิชาการ หรือวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีทุจริต หรือการมอบคดีทุจริตให้หน่วยงานอื่นดำเนินการแทน เป็นต้น โดยนำข้อมูลที่ได้รับมาจากการศึกษามาทำการวิเคราะห์ในรูปแบบพรรณนาความ ประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาทางกฎหมายของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 61 และมาตรา 63 เกี่ยวกับการกำหนดกรอบหลักเกณฑ์ในการพิจารณาถึงความผิดร้ายแรงตามกฎหมาย โดยการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากตำรา หนังสือวิชาการ บทความวิชาการ กฎหมายและข้อมูลในรูปแบบออนไลน์

ส่วนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาทำการวิเคราะห์และอภิปรายผล สรุปผล และเสนอแนะแนวทางการตราเป็นอนุบัญญัติ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เพื่อออกเป็นระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง เพื่อใช้เป็นกรอบหลักเกณฑ์กำหนดฐานความผิดต่อการใช้ดุลยพินิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการมอบอำนาจดำเนินคดีทุจริตแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช.ตามกรณีมาตรา 61 และมาตรา 63

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

1) ผลการวิจัยแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินคดีทุจริต และลักษณะความผิดอาญาร้ายแรง

(1) ความหมายการทุจริต

ความหมายของทุจริต ในลักษณะอย่างเป็นทางการโดยกฎหมาย ปรากฏอยู่ใน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 ในส่วนของบทนิยามศัพท์ โดยอธิบายไว้ในอนุมาตรา (1) ความว่า “โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น” ซึ่งสามารถจำแนกเป็นองค์ประกอบเพื่อการพิจารณา การกระทำทุจริตได้ ดังนี้ (1.1) เป็นการแสวงหาประโยชน์ ซึ่งการแสวงหาประโยชน์ในที่นี้ หมายถึง ประโยชน์ในลักษณะ ที่เป็นทรัพย์สินและประโยชน์ที่มีใช้ทรัพย์สิน (1.2) เป็นสิ่งที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย หมายถึง ต้องเป็นประโยชน์ ที่ผู้แสวงหาอันไม่มีสิทธิจะได้รับตามกฎหมาย โดยในปัจจุบันการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายนี้ (1.3) สำหรับตนเองหรือผู้อื่น หมายถึง การแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายนั้น เพื่อต้องการเอาประโยชน์ เป็นของตนเองหรือของผู้อื่น หรือร่วมกัน

นอกจากนี้ ภายใต้อำนาจของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 มาตรา 4 ก็ให้นิยามของคำว่า “ทุจริตต่อหน้าที่” ไว้ด้วย ดังนี้ “ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการ ปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใด ในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามี ตำแหน่ง หรือหน้าที่ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหา ประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

จะสังเกตได้ว่า ตามกรณีของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตนี้ มุ่งหมายการอธิบายการกระทำ โดยทุจริตโดยอาศัย “อำนาจหน้าที่” หรือ โอกาสจากตำแหน่งที่ตนมีอยู่ในการแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบ ด้วยกฎหมายเป็นสำคัญ ประกอบกับพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2551 ยังได้บัญญัติถึงลักษณะของการกระทำอันเป็นทุจริตไว้ในอีกนัยหนึ่งด้วย เช่น “ทุจริตในภาครัฐ” หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติมิชอบในภาครัฐ หรือ “ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ อย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่ง หรือหน้าที่ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้ โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อกฎหมาย เป็นต้น

(2) พัฒนาการทางกฎหมายในการป้องกันการทุจริต

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฉบับแรกของประเทศไทย คือ “ประมวลกฎหมาย อาญา” ซึ่งได้บัญญัติรับรองการป้องกันการกระทำทุจริตไว้หลากหลายมาตราโดยเฉพาะในหมวดความผิดต่อตำแหน่ง หน้าที่ราชการ และความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในการยุติธรรม ซึ่งกำหนดโทษแก่เจ้าพนักงานที่ใช้อำนาจในการ กระทำความผิดไว้ค่อนข้างสูงและรุนแรง อย่างไรก็ตาม แม้มาตรการเพื่อการป้องกันการทุจริตที่กำหนดขึ้นโดยประมวล กฎหมายอาญาจะใช้บังคับมาโดยตลอด แต่เรื่องประสิทธิภาพเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตนั้น ยัง มิเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเท่าที่ควร ด้วยปัจจัยเช่นนี้จึงนำไปสู่การจัดทำกฎหมายเฉพาะและสถาปนาองค์กรเฉพาะเพื่อการ ป้องกันและขจัดปัญหาการทุจริตภายในประเทศไทยอย่างจริงจัง โดยการดำเนินการดังกล่าวนี้กระทำขึ้นภายหลังการ บังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้มีองค์กรอิสระเพื่อการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในประเทศไทยอย่างเป็นทางการ และเป็นระบบ และสร้างกลไกในทางให้ปลอดรอดพ้นจากการ แทรกแซงทางฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ

การดำเนินการดังกล่าวนี้ มีมูลฐานมาจากกฎหมายพิเศษฉบับหนึ่ง มีชื่อเรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542” ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในเรื่องของการปราบปราม การทุจริต โดยกฎหมายฉบับนี้ได้จัดตั้ง “กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ” ขึ้น ซึ่งภายหลังเรียกกันใน ชื่ออย่างง่ายว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ช.” กล่าวได้ว่าคณะกรรมการชุดนี้ คือ ผู้รับผิดชอบในงานป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ การดำเนินงานบนเส้นทางการพัฒนาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้มีการเพิ่มประสิทธิภาพในการขจัดปัญหาการทุจริตในหลากหลายด้านในเวลาต่อมา กล่าวคือ เมื่อมีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และฉบับปีพุทธศักราช 2560 มาตามลำดับ อาทิ การตั้งหน่วยงาน “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.)” เพื่อมาดูแลปัญหาคอร์รัปชันระดับล่าง (ตั้งแต่ระดับตำแหน่งชำนาญการพิเศษลงมา) เป็นต้น หรือการมอบอำนาจ ให้กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) มีอำนาจสอบสวนในคดีพิเศษ อาทิ คดีฮั้วประมูล (พระราชบัญญัติความผิดว่าด้วยการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542) เป็นต้น และรวมถึงการทำหน้าที่ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่ตรวจสอบการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ

จากพัฒนาการที่กล่าวมาข้างต้นเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ได้กลายเป็นสี่หน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ปราบปรามการทุจริตภายใต้กลไกกฎหมาย นอกเหนือไปจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่รับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ในทางป้องกันอาชญากรรมเป็นการทั่วไป อนึ่ง ในปัจจุบัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 ขึ้นเป็นกฎหมายแม่บทที่มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2561 เป็นต้นมา กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้แก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ในหลากหลายด้านอันเป็นการเสริมแรงเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นสำคัญ ได้แก่

(1.1) ใต้วงและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(1.2) ใต้วงและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

(1.3) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว

(1.4) ใต้วงเพื่อดำเนินคดีในฐานความผิดอื่นที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(1.5) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น (มาตรา 28)

ทั้งนี้ ในการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 61 และมาตรา 63 บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถมีอำนาจดุลพินิจมอบหมายให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดำเนินคดีทุจริตแทนตนเองได้

ดังนั้น การดำเนินคดีอาญาทุจริตต่อหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในปัจจุบัน โดยเฉพาะการดำเนินคดีกับข้าราชการการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และรวมถึงข้าราชการประจำ เจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงต้องประสานกับ 4 ฝ่าย ได้แก่ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด และศาล

(3) แนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการ ป.ป.ช.

การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของประเทศไทยมีมาแต่อดีต นับตั้งแต่สมัยสุโขทัย สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์จนถึงยุคปัจจุบัน โดยจุดเริ่มต้นของยุคปัจจุบันเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้เริ่มขึ้นอย่างเป็นสากลในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น สมัยรัชกาลที่ 5 กล่าวคือ ได้ปรากฏการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตขึ้นใช้บังคับ คือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และได้รับการพัฒนาทางข้อกฎหมายมาเป็นลำดับ อาทิ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการ พ.ศ. 2471 พระราชบัญญัติคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2476 พระราชกฤษฎีกาวิธีพิจารณาณโทษข้าราชการและพนักงานเทศบาลผู้กระทำความผิดหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ พ.ศ. 2490 และพระราชบัญญัติเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. 2492 เป็นต้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2494 ได้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการปฏิบัติราชการตามมติประชาชน (ก.ป.ช.)” เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์เป็นสำคัญ และพัฒนามาเป็น “กรมตรวจราชการแผ่นดิน” ในปี พ.ศ. 2496 แต่ได้ถูกยุบเลิกไปในปี พ.ศ. 2503 และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับภาษีอากร (ก.ต.ภ.) ขึ้น ตามพระราชบัญญัติตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีอากร และรายได้ของรัฐ พ.ศ. 2503

ภายหลังการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 ได้มีการปรับปรุงระเบียบบริหารราชการแผ่นดินใหม่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารและลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน โดยรวมงานของ ก.ต.ภ. สำนักงานคณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์และงานของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี เข้าด้วยกันแล้วจัดตั้งเป็นสำนักงานคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ (ก.ต.ป.) ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 314 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 มีหน้าที่ที่ตรวจและติดตามการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน และนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับการทุจริต และประพฤติมิชอบ แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยครั้งยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ของบรรดานิสิตนักศึกษา นักเรียนและประชาชนหลากหลายอาชีพ ในวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ซึ่งแม้ภาพเปลือกนออกอาจมองเห็นเป็นเรื่องการเรียกร้องขอทวงคืนรัฐธรรมนูญการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่ในเบื้องลึกเป็นสิ่งที่ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ปัญหาการทุจริตในวงราชการ ในกลุ่มผู้มีอำนาจทางการเมืองได้เป็นปัจจัยกระตุ้นอย่างสำคัญต่อการทำให้การชุมนุมประท้วงในครั้งนั้นลุกลามไปทั่ว เพราะเมื่อมีสัญญาณบ่งบอกว่าอำนาจอธิปไตยได้หวนกลับมาเป็นของปวงชนชาวไทย เหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยเริ่มเบาบางลง ประชาชนได้โอกาสเรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจัง เป็นผลให้สำนักงาน ก.ต.ป. ต้องถูกยุบเลิกไป ในช่วงเวลาถัดมาเมื่อ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้พิจารณาและดำเนินการตามคำเรียกร้องดังกล่าว ความประการนี้มีปรากฏตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 113/2517 ลงวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2517 นัยว่า "ด้วยปรากฏว่ามีผู้ร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการตรงมาที่นายกรัฐมนตรี และสำนักนายกรัฐมนตรีมากราย และมีการกล่าวอ้าง ว่ามีการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการอยู่เสมอ ซึ่งบางกรณีเกี่ยวข้องกับข้าราชการหลายกระทรวง ทบวง กรม หรือรัฐวิสาหกิจ รัฐบาลนี้มีเจตจำนงอยู่ว่า จะต้องป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการให้หมด ลีนไป หรืออย่างน้อยก็ให้บรรเทาเบาบางลง" จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามความใน ข้อ 9 (6) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ แต่ไม่ทันได้เริ่มดำเนินการ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเสียก่อน หลังจากนั้นเมื่อได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง ก็ได้ปรับปรุงคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขึ้นใหม่ และเริ่มดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 หลังจากนั้นไม่นานได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 เมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2518 และตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2518 เพื่อจัดตั้ง สำนักงาน ป.ป.ช. สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีขึ้น และใช้บังคับเรื่อยมา จนกระทั่งเมื่อได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2540 ซึ่งได้บัญญัติรับรองให้เกิดองค์กรอิสระขึ้นรวม 8 องค์กร ซึ่งหนึ่งในองค์กรจำนวนนั้นได้มีองค์กรหนึ่งที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยเฉพาะ เรียกว่า “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ” โดยมี “สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ” มีชื่อเรียกในภาษาอังกฤษว่า “The National Counter Corruption Commission” เป็นหน่วยธุรการที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ต่อมาในวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ซึ่งประกาศราชกิจจานุเบกษาเล่ม 116 ตอนที่ 114 ก เป็นผลให้สำนักงานป.ป.ช. ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้ถูกยุบเลิกไป และได้มีการจัดตั้งหน่วยธุรการเป็น “สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ” ขึ้นเป็นการเฉพาะเรียกชื่อโดยย่อว่า “สำนักงาน ป.ป.ช.” จนปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี แม้จะมีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในภายหลัง รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 ก็ยังคงบัญญัติให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และให้มีอำนาจหน้าที่นอกเหนือไปจากที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บางประการ ที่สำคัญคือ รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 ให้มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรวมอยู่ด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ซึ่งได้ประกาศและมีผลบังคับใช้แล้วเมื่อวันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2554 จึงได้ปรับปรุงกลไก และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน นอกเหนือไปจากที่ได้มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หลายประการ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง การส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น การคุ้มครองพยานหรือผู้ให้ถ้อยคำ การจัดให้มีเงินสินบน รางวัลตอบแทน หรือประโยชน์อื่นใด กับผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริต การยกย่อง และคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐที่แจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต การกันผู้ถูกกล่าวหาและบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้เป็นพยาน การให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง การเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งการตรวจสอบข้อเท็จจริง และกระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เกิดความชัดเจน และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประการที่สอง การจัดตั้งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดเพื่อสรรหาคณบดี มีคุณธรรม จริยธรรมในแต่ละจังหวัดเพื่อดำเนินงานต่อต้านการทุจริต โดยกฎหมายกำหนดให้เริ่มมีกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัด หลังวันประกาศใช้กฎหมาย ป.ป.ช. ฉบับใหม่แล้ว 2 ปี ในกรณีนี้ สำนัก ป.ป.ช. จึงได้ดำเนินการจัดตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดครบทั่วทั้งพื้นที่ 76 จังหวัด

ในปัจจุบันคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ถูกรับรองไว้โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ซึ่งยังคงบทบาทสำคัญ คือ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นการเฉพาะ โดยตามกฎหมายปัจจุบัน

สำหรับบทบาทของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยการรับรองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 นั้น บทบาทสำคัญของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คือ การไต่สวนข้อกล่าวหาเกี่ยวกับพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายหรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงเป็นสำคัญ โดยบทบาทหน้าที่เหล่านี้ถูกขยายเป็นรายละเอียดไว้โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ซึ่งกฎหมายกำหนดบทบาทที่สำคัญของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ดังนี้

ก) บทบาทหน้าที่หลัก ได้แก่

(1) ใต้สวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(2) ใต้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

(3) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว

(4) ใต้สวนเพื่อดำเนินคดีในฐานความผิดอื่นที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(5) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่น

ข) บทบาทหน้าที่ประกอบ ได้แก่

(1) การรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อรัฐสภาทุกปี

(2) การมีหน้าที่และอำนาจเสนอมาตรการ ความเห็น และข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล องค์กรอิสระ หรือองค์กรอัยการ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(2.1) ปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริต การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

(2.2) จัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริต และประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนอย่างเข้มงวด

(2.3) เสนอแนะให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมาตรการใดที่เป็นช่องทางให้มีการทุจริต หรือประพฤติมิชอบ หรือเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดีต่อราชการได้

(3) การให้ประชาชน และหน่วยงานของรัฐ มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดมาตรการและกลไกที่จำเป็นต่อการดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

(3.1) การส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครอง รวมทั้งจัดให้มีช่องทางแจ้งข้อมูล เบาะแส หรือพยานหลักฐานสำหรับการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยช่องทางดังกล่าวต้องมีวิธีการที่ง่าย สะดวก ไม่มีขั้นตอนยุ่งยาก และไม่ก่อผลร้ายกับผู้แจ้งดังกล่าว รวมทั้งดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต ตลอดจนเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต

(3.2) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนหน่วยงานของรัฐในการจัดให้มีกลไกการแจ้งเตือนกรณีพบว่ามีพฤติการณ์ที่สื่อว่าอาจมีการทุจริตในหน่วยงานของตน

(3.3) ส่งเสริมให้ประชาชน และชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับอันตรายของการทุจริต รวมถึงค่านิยมที่เน้นการพึ่งพาระบบอุปถัมภ์ในสังคม เพื่อให้เกิดการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างกว้างขวาง

(3.4) รับฟังข้อเสนอแนะจากประชาชน หรือหน่วยงานของรัฐเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) ผลการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการกฎหมายในการดำเนินคดีโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้รับรองหน้าที่และอำนาจให้แก่ “คณะกรรมการ ป.ป.ช.” เพื่อเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มุ่งเน้นไปที่หน่วยงานภาครัฐ และเจ้าหน้าที่รัฐเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ผลการศึกษาได้เปิดเผยแหล่งฐานอำนาจในการดำเนินคดีทุจริตโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. จาก 2 ส่วนด้วยกัน ได้แก่

ส่วนที่ 1 : หน้าที่ตามหมวดที่ 5 ว่าด้วยหน้าที่ของรัฐ คือ รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 63) จากข้อมูลการศึกษามีข้อสังเกตว่า หน้าที่ประการนี้ กล่าวได้ว่าเป็นหน้าที่ตามหลักทั่วไปที่พิจารณาจากเนื้อหาภาพใหญ่ของรัฐ คือ พิจารณาจากหน้าที่ของรัฐ มิได้พิจารณาจากหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยเฉพาะ แต่กระนั้นด้วยเหตุที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสถาบันทางการเมืองของรัฐประการหนึ่ง หน้าที่ในการป้องกันปราบปรามปัญหาการทุจริตจึงผูกพันมาถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามหมวดหน้าที่ของรัฐนี้ด้วย

ส่วนที่ 2 : หน้าที่ตามหมวดที่ 12 ว่าด้วยองค์กรอิสระ คือ หน้าที่โดยเฉพาะเจาะจงตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รับรองไว้ให้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยตรง ทำให้หน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามหมวดที่ 12 ว่าด้วยองค์กรอิสระนี้เอง จึงเป็นพันธกิจที่รัฐธรรมนูญมอบอำนาจให้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยไม่อาจงดเว้นจากการกระทำตามหน้าที่เฉพาะเจาะจงนี้ได้ ซึ่งจากผลการศึกษาประกอบด้วยหน้าที่ 4 ด้านสำคัญ (มาตรา 234 วรรคหนึ่ง) ได้แก่

(1) ใต้วงและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญ หรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

(2) ใต้วงและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

(3) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และ

(4) หน้าที่และอำนาจอื่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

จากการกำหนดหน้าที่ให้แก่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 234 วรรคหนึ่ง ที่ค้นพบจากการศึกษา สามารถจัดแบ่งกลุ่มเรื่องที่อยู่ในข่ายอำนาจการดำเนินคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

ก) ใต้สวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน กระทำการดังต่อไปนี้

- มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ
- ทุจริตต่อหน้าที่
- จงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย
- ผ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

ข) ใต้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำการดังต่อไปนี้

- ร่ำรวยผิดปกติ
- กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่
- กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และรวมถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ยังได้รับรองอำนาจและหน้าที่ในการ “ตรวจสอบทรัพย์สิน” จากรายงานบัญชีทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่รัฐตามตำแหน่งงานที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ด้วย อันเป็นกระบวนการในเชิงธุรการและเป็นกระบวนการตั้งต้นที่นำมาประกอบเป็นปัจจัยใต้สวน หรือชี้มูลในความผิดร่ำรวยผิดปกติของเจ้าหน้าที่รัฐได้ต่อไป

ด้านการมอบอำนาจให้ดำเนินคดีแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ยินยอมให้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถมอบหมายอำนาจให้เจ้าหน้าที่รัฐอื่นดำเนินคดีแทนตนได้ อันมีเจตนารมณ์เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีเจ้าหน้าที่รัฐอื่นมาช่วยแบ่งเบาภาระงานการใต้สวนและสอบสวนในคดีทุจริตมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้ กรณีของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 234 วรรคสอง ได้บัญญัติรับรองอำนาจ เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดำเนินการแทนในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง หรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ บางระดับ หรือกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้ดำเนินการสอบสวนหรือใต้สวนเบื้องต้นแทนก็ได้ ซึ่งในเรื่องนี้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการใต้สวนเพื่อให้ดำเนินการใต้สวนข้อเท็จจริงแทน คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้อีกทางหนึ่ง และรวมถึงการมอบอำนาจให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจดังกล่าวนี้ได้ เพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณคดีทุจริตและประพฤติกรรมชอบที่ปรากฏอยู่ในกระแวลสังคมไทยอย่างมากประมาณ

ในรายละเอียดของการดำเนินการเพื่อการมอบหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐอื่น ถูกขยายรายละเอียดไว้โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ซึ่งการจัดวางกรอบของกฎหมายเพื่อมอบหมายให้คณะทำงาน หรือบุคคลใดเป็นผู้มีอำนาจใต้สวนในคดีทุจริตแทน คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้นั้น กฎหมายได้นำเอา “พฤติการณ์ความร้ายแรงอันเกิดจากผลของการทุจริต หรือประพฤติกรรมชอบ” มาเป็นฐานเพื่อการมอบหมายความรับผิดชอบในการใต้สวนคดีเป็นกรอบการพิจารณา อันเป็นกระบวนการที่สอดคล้องตามที่เนื้อหาของกฎหมายของมาตรา 234 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รับรองไว้

อนึ่ง จากข้อมูลการศึกษา ปรากฏข้อกฎหมายของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ที่ดำเนินการภายใต้หลักการนี้ได้แก่

กรณีมาตรา 51 กล่าวคือ หากเป็นการทุจริตต่อภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง หรือเป็นกรณีที่จะต้องทำการไต่สวนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระอื่น ในกรณีเช่นนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องดำเนินการไต่สวนคดีทุจริตนั้นด้วยตนเองเป็นสำคัญ หรือไม่อาจจะแต่งตั้งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่น้อยกว่าสองคน และบุคคลอื่นเป็นคณะกรรมการไต่สวนแทนก็ได้

กรณีมาตรา 61 กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน (ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) เพื่อให้ดำเนินคดีกับเจ้าพนักงานของรัฐ หรือบุคคลอื่นใดในข้อหาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีเช่นนี้ หาก คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องที่ได้รับมานั้น แม้จะอยู่ในหน้าที่และอำนาจ แต่ปรากฏว่าเรื่องนั้นเป็น “เรื่องไม่ร้ายแรง” คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจส่งสำนวนคดีกลับคืนแก่พนักงานสอบสวน เพื่อให้เป็นผู้ดำเนินการทางคดีแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ โดยให้ดำเนินการส่งเรื่องกลับคืนถึงพนักงานสอบสวนภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวน

กรณีมาตรา 63 กล่าวคือ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นสมควร อาจส่งเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของตน ที่มีใช้ความผิดร้ายแรง ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป ได้ ตามกรณีดังต่อไปนี้

(1) กรณีมาตรา 28 (2) คือ เพื่อไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายรอยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือไม่ หรืออาจส่งเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของตน

(2) กรณีตามมาตรา 28 (4) คือ ในการไต่สวนเพื่อดำเนินคดีในฐานความผิดอื่นที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ดังนั้น การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายหน้าที่และอำนาจเพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐอื่นสามารถดำเนินคดีแทนตนได้นั้น จากผลการศึกษาปรากฏข้อสรุปทางข้อกฎหมายที่ชัดเจนว่า มีความยึดโยงโดยตรงอยู่กับมูลฐานการพิจารณา ทว่า “ความผิดที่เกิดขึ้นนั้นร้ายแรงหรือไม่” หากเป็นความผิดร้ายแรง กรณีเช่นนี้ย่อมตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะมอบหมายหน้าที่และอำนาจให้เจ้าหน้าที่รัฐอื่น โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดำเนินคดีนั้นแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ โดยข้อกฎหมายของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ที่กล่าวถึงถ้อยคำว่า “ความผิดที่ไม่ร้ายแรง” ไว้โดยตรงนั้น ปรากฏอยู่ในมาตรา 61 และมาตรา 63 อันเป็นกรณีการดำเนินคดีทุจริตแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นสำคัญ

(2) หลักเกณฑ์การพิจารณาในความผิดร้ายแรงตามหนังสือคำสั่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

การพิจารณาถึงมูลฐานความผิดว่ามูลฐานความผิดใดเป็นความผิดที่ร้ายแรง หรือความผิดที่ไม่ร้ายแรงนี้ ปรากฏอยู่ใน “คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช.” จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

ก) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ฉบับที่หนึ่ง กล่าวคือ “คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 1239/2561 เรื่องแนวทางในการพิจารณาเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561” ซึ่งคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ฉบับแรกนี้ ได้กำหนดแนวทางในการพิจารณา เรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรงไว้ จำนวนทั้งสิ้น 9 เรื่อง ดังต่อไปนี้

(1) เรื่องกล่าวหาที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ที่ดิน สิ่งแวดล้อม หรือประโยชน์สาธารณะที่สำคัญ ทั้งนี้ ในทางรายละเอียดจะเป็นเรื่องกล่าวหาเกี่ยวกับการออกเอกสารสิทธิในที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน อาทิ ที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่ป่าอุทยานแห่งชาติ ที่ภูเขา ที่ชายทะเล เป็นต้น

(2) เรื่องกล่าวหาที่มี หรืออาจมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจ หรือการคลังของประเทศ ทั้งนี้ ในทางรายละเอียดอาจจะเป็นกรณีการทุจริตเชิงนโยบาย อาทิ การทุจริตภายใต้โครงการจำหน่ายข้าวเปลือก เป็นต้น

(3) เรื่องกล่าวหาที่สำคัญระดับประเทศที่อยู่ในความสนใจของประชาชน

(4) เรื่องกล่าวหาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญมีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีหรือเรื่องที่กล่าวหา

(5) เรื่องกล่าวหาที่สำคัญ และเป็นกรกระทำคามผิดข้ามชาติ หรือมีเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศมีส่วนเกี่ยวข้อง

(6) เรื่องกล่าวหาที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินงบประมาณเกินกว่า 2 ล้านบาทขึ้นไป หรือมีมูลค่าความเสียหายเกินกว่า 5 ล้านบาทขึ้นไป และอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างกว้างขวาง มีข้อสังเกตว่า เรื่องกล่าวหาประเภทนี้ จะปรากฏการไต่สวนคดีที่มีจำนวนมาก เพราะเป็นการทุจริตตั้งแต่ระดับการเมืองระดับท้องถิ่น จนถึงการเมืองระดับชาติ

(7) เรื่องกล่าวหาที่เกี่ยวกับการที่รัฐ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้สัมปทานที่มีลักษณะเป็นการให้ประโยชน์โดยมิชอบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีลักษณะร้ายแรง อาทิ สัมปทานรถไฟฟ้ การจัดซื้อครุภัณฑ์ของสนามบิน การออกหนังสืออนุญาตประทานบัตรเหมืองแร่ เป็นต้น

(8) เรื่องกล่าวหาที่มีผลกระทบต่อระบบบริหารราชการในภาพรวม แม้ไม่อาจคำนวณมูลค่าความเสียหายเป็นตัวเลขได้ อาทิ การโยกย้ายผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงด้วยความไม่เป็นธรรม หรือการเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์ในการบรรจุเข้ารับราชการ เป็นต้น

(9) เรื่องกล่าวหาอื่นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่ามีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง ซึ่งอยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการ

ทั้งนี้ กรอบหลักเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 9 ข้อ ตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 1239/2561 เรื่อง แนวทางในการพิจารณาเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561 กล่าวเป็นข้อสรุปได้ว่าเป็นลักษณะการพิจารณาความผิดร้ายแรง จาก “พฤติการณ์ทางคดี” ที่ถือว่าเป็น “ความผิดร้ายแรง”

ข) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ฉบับที่สอง กล่าวคือ คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 1240/2561 เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนวยการระดับสูง หรือเทียบเท่าลงมาและลักษณะความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. สมควรดำเนินการ ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561 คำสั่งฉบับนี้กำหนดให้ตำแหน่งดังต่อไปนี้ควรให้มีการดำเนินคดีโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. หากเป็นการกระทำความผิดตามหมวด 6 การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 หรือการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ได้แก่

(1) ตำแหน่งผู้พิพากษา ตุลาการ

(2) พนักงานอัยการ

(3) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(4) เจ้าพนักงานของรัฐในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(5) เจ้าพนักงานของรัฐในหน่วยงานป้องกัน และปราบปรามการทุจริต และ

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์การพิจารณาความผิดร้ายแรงตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 1240/2561 ซึ่งเป็นคำสั่งฉบับที่สอง ได้นำเอา “ตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ” มาเป็นหลักเกณฑ์การพิจารณาถึงลักษณะความผิดร้ายแรงในคดีอาญาที่ควรอยู่ในข่ายอำนาจการดำเนินคดีโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. อีกประการหนึ่ง

ดังนั้น จากหนังสือคำสั่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งสองฉบับที่ค้นพบจากการศึกษา หลักเกณฑ์ที่สามารถนำมาอนุวัติปรับใช้เพื่อการพิจารณาลักษณะความผิดร้ายแรงในคดีอาญา จึงมีอยู่ 2 หลักเกณฑ์ด้วยกัน คือ

(1) หลักเกณฑ์การพิจารณาจากพฤติการณ์ทางคดี (ตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช.ที่ 1239/2561) และ

(2) หลักเกณฑ์การพิจารณาจากตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ (ตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช.ที่ 1240/2561)

2) อภิปรายผล

(1) วิเคราะห์การดำเนินคดีทุจริตตามมาตรา 61

การดำเนินคดีทุจริตตามมาตรา 61 เป็นกรณีที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีดุลยพินิจพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ หรือมีผู้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน เพื่อให้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐ หรือบุคคลอื่นใดในข้อหาใด ๆ บรรดาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อกล่าวหาเป็นเรื่อง “ไม่ร้ายแรง” หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรมอบหมายให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ดำเนินการ ก็สามารถส่งเรื่องกลับคืนไปให้พนักงานสอบสวนภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวนนั้น เพื่อกลับไปดำเนินการทางคดีได้ตามนิติวิธีการดำเนินคดีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาณากำหนดไว้ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการให้พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้ (มาตรา 61) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้อกฎหมายตามมาตรา 61 จะเห็นได้ว่า กระบวนการพิจารณาเพื่อมอบหน้าที่และอำนาจให้แก่พนักงานสอบสวนดำเนินคดีแทน คณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น จะมาจากที่มีผู้เสียหายมาร้องทุกข์ หรือมีบุคคลใดมากล่าวโทษเจ้าหน้าที่รัฐต่อพนักงานสอบสวน โดยเป็นมูลฐานความผิดอยู่ในขอบข่ายหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งผู้ตั้งข้อหาเพื่อเสนอไปยัง คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามกรณีนี้ จะเริ่มขึ้นจาก “พนักงานสอบสวน” มิใช่โดย “คณะกรรมการ ป.ป.ช.” กล่าวคือ พนักงานสอบสวน จะทำการแสวงหาข้อเท็จจริง รวมทั้งรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้น และตั้งข้อหาความผิด แล้วนำส่งกรณีเหล่านี้ให้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ เพื่อพิจารณารายละเอียดโดยหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่า (1) เป็นกรณีที่อยู่ในข่ายอำนาจดำเนินคดีโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. (2) ความผิดในครั้งนั้นมีโทษความผิดร้ายแรง คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถมอบให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีทุจริตนั้นได้ต่อไป แต่กระนั้นการพิจารณาว่ากรณีเป็นความผิดที่ร้ายแรง หรือไม่ร้ายแรงนั้น มิใช่หน้าที่และอำนาจของพนักงานสอบสวน

(2) วิเคราะห์การดำเนินคดีทุจริตตามมาตรา 63

การดำเนินคดีทุจริตตามมาตรา 63 เป็นกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นสมควรว่าเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา 28 (2) คือ เพื่อไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายรายผิดปกติก่อทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือไม่ หรือตามมาตรา 28 (4) คือ ในการไต่สวนเพื่อดำเนินคดีในฐานความผิดอื่นที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีโทษความผิดร้ายแรง ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไปก็ได้ ทั้งนี้จากข้อกฎหมายของมาตรา 63 ข้างต้น จะเห็นได้ว่าอำนาจดุลยพินิจเพื่อพิจารณาว่าเรื่องนั้นสมควรที่จะส่งมอบเรื่องคดีให้พนักงานสอบสวนดำเนินการทางคดีแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้หรือไม่ จะผูกโยงอยู่กับความผิดที่ไม่ร้ายแรงอีกเช่นกัน ดังนั้น พฤติการณ์ทางคดีของสิ่งที่เรียกว่า “ความผิดที่ไม่ร้ายแรง” ตามกรณีมาตรา 61 และตามกรณีมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 จึงดำรงอยู่บนพื้นฐานการพิจารณาเดียวกัน คือ เป็นอำนาจดุลยพินิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยแท้ และด้วยที่การพิจารณาเรื่องของความผิดที่ไม่ร้ายแรงนี้ยังคงดำเนินการอยู่บนสิ่งที่เรียกว่าดุลยพินิจมิใช่โดยการ

กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาไว้โดยกฎหมายอย่างเฉพาะเจาะจงนี้เอง จึงอาจส่งผลทำให้กรอบการพิจารณาพฤติการณ์ทางคดีที่จะถือว่าเป็นกรณีความผิดไม่ร้ายแรงไม่อยู่ในลักษณะแบบแผน หรือบรรทัดฐาน ซึ่งหากกรณีการพิจารณาตีความของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เกี่ยวกับความผิดที่ไม่ร้ายแรง หรือความผิดที่ร้ายแรง ผิดพลาด คลาดเคลื่อนไปเนื่องจากดำเนินไปภายใต้ระบบดุลยพินิจ ก็อาจส่งผลทำให้การพิจารณาตีความกรณีมูลฐานความผิดปรากฏผลเป็นความแตกต่างจากดุลยพินิจของศาลที่มีเขตอำนาจรับผิดชอบทางคดีได้ ซึ่งผลเสียหายจะเกิดขึ้นอย่างกระฉ่างชัดกับอำนาจในการทำสำนวนคดีเพื่อเสนอคดีต่อมาสู่พนักงานอัยการ หรือศาลตามลำดับ หรือก็คือ จะส่งผลต่อประเด็นอำนาจฟ้องคดีนั่นเอง

(3) วิเคราะห์ขอบเขตการดำเนินคดีโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในมูลฐานความผิดร้ายแรง

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาถึงสิ่งที่เรียกว่า “ความผิดร้ายแรง” ทางมูลคดีทุจริตที่อยู่ในข่ายอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น จากข้อมูลการศึกษาปรากฏว่าหลักเกณฑ์การพิจารณา ณ ปัจจุบัน เป็นไปในลักษณะ “คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช.” ประกอบด้วย 2 ฉบับสำคัญ ได้แก่

ก) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ฉบับที่หนึ่ง กล่าวคือ เรื่องกล่าวหาใดเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในเรื่องที่เป็นความผิดร้ายแรงหรือไม่นั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ 1017/ - 88/2561 เมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2561 เป็น “คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 1239/2561 เรื่อง แนวทางในการพิจารณาเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561” ซึ่งคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ฉบับแรกนี้ได้กำหนดแนวทางในการพิจารณา เรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรงไว้จำนวนทั้งสิ้น 9 เรื่อง ซึ่งจากกรอบหลักเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 9 ข้อข้างต้นตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช.ที่ 1239/2561 เรื่อง แนวทางในการพิจารณาเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561 นี้ เป็นลักษณะการพิจารณาจาก “พฤติการณ์ทางคดี” ที่ถือว่าเป็น “ความผิดร้ายแรง”

ข) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ฉบับที่สอง กล่าวคือ ตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช.ที่ 1240/2561 เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนาจการระดับสูง หรือเทียบเท่าลงมาและลักษณะความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. สมควรดำเนินการ ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561 คำสั่งฉบับนี้กำหนดให้ตำแหน่งดังต่อไปนี้ควรให้มีการดำเนินคดีโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้แก่ (1) ตำแหน่งผู้พิพากษา ตุลาการ (2) พนักงานอัยการ (3) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (4) เจ้าพนักงานของรัฐในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (5) เจ้าพนักงานของรัฐในหน่วยงานป้องกัน และปราบปรามการทุจริต โดยผู้ดำรงตำแหน่งเหล่านั้นกระทำความผิดตามหมวด 6 การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 หรือการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตได้ว่า การพิจารณาเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง หรือความผิดไม่ร้ายแรง และรวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ควรดำเนินคดีด้วยตนเองตามนัยแห่งหนังสือคำสั่งเป็นการภายในของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อนำไปสู่การใช้ดุลยพินิจมอบคดีให้แก่พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามมาตรา 61 และมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ในปัจจุบันนั้น ยังคงอยู่ในรูปของ “ความเห็น” ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เท่านั้น โดยกระทำออกมาในลักษณะ “คำสั่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช.” หากได้มีการบัญญัติรับรองไว้ในลักษณะของกฎหมายโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรืออนุบัญญัติอื่นใดในลักษณะระเบียบหรือข้อกำหนดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อยู่แต่อย่างใด ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า ยังคงเป็นการดำเนินการที่ไม่เหมาะสม เพราะความเห็นในลักษณะคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังไม่อาจถือว่าเป็นข้อกฎหมาย แต่ดำรงอยู่ในลักษณะ “แนวปฏิบัติ” แต่เพียง

เท่านั้น และที่สำคัญ คือ กรณีเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะตามพฤติการณ์มูลฐานความผิดและตำแหน่งหน้าที่ข้างต้น หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่า ลักษณะความผิดร้ายแรงดังกล่าวพฤติการณ์แห่งคดีได้ปรากฏการเปลี่ยนแปลงไป หรือมีเหตุอื่น คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจพิจารณาว่า เป็นเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรงตามคำสั่งนี้ในภายหลังอีกได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้ การบัญญัติหลักเกณฑ์การพิจารณาถึงความผิดร้ายแรงหรือความผิดไม่ร้ายแรงตามกรณีมาตรา 61 และมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เพื่อให้เป็นกรอบดุลยพินิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อย่างเป็นบรรทัดฐาน จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก

จากข้อมูลการวิเคราะห์ที่ผู้ศึกษาได้ให้ความเห็นไว้ การดำเนินการเพื่อการมอบหน้าที่และอำนาจของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐอื่น เพื่อดำเนินคดีแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และรวมถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 1239/2561 เรื่อง แนวทางในการพิจารณาเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็น ความผิดร้ายแรง ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561 และคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 1240/2561 เรื่อง กำหนดตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนวยการระดับสูง หรือเทียบเท่าลงมาและลักษณะความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. สมควรดำเนินการ ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561 ได้นำเอา “พฤติการณ์ความร้ายแรงอันเกิดจากผลของการทุจริต ของเจ้าหน้าที่รัฐ” มาเป็นฐานเพื่อการมอบหมายความรับผิดชอบในการไต่สวนคดีเป็นกรอบการพิจารณา อย่างมีนัยสำคัญ อนึ่ง จากกรอบการพิจารณา ผู้ศึกษาเห็นว่าแนวทางในการกำหนดลักษณะความผิดร้ายแรง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ควรกำหนด ขึ้นเป็น “อนุบัญญัติ” ที่อาศัยอำนาจตราตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ทำการพิจารณาคดี ที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรงตามนัยแห่งมาตรา 234 วรรคหนึ่ง แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และมาตรา 51 มาตรา 61 และมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 โดยกำหนดเป็นชื่อของอนุบัญญัติว่า “ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง พ.ศ.”

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ปรากฏบทสรุปและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1) บทสรุป

การพิจารณาเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง หรือความผิดไม่ร้ายแรง และรวมถึงผู้ดำรงตำแหน่ง สำคัญที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ควรดำเนินคดีด้วยตนเองตามนัยแห่งหนังสือคำสั่งเป็นการภายในของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อนำไปสู่การใช้ดุลยพินิจมอบคดีให้แก่พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามมาตรา 61 และมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ในปัจจุบัน ยังคงอยู่ในรูปของ “ความเห็น” ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยกระทำออกมาในลักษณะ “คำสั่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช.” หากได้มีการบัญญัติรับรองไว้ในลักษณะของกฎหมายโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรืออนุบัญญัติอื่นใดในลักษณะระเบียบหรือข้อกำหนดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อยู่แต่อย่างใด แต่ดำรงอยู่ในลักษณะ “แนวปฏิบัติ” แต่เพียงเท่านั้น และที่สำคัญ คือ กรณีเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะตามพฤติการณ์มูลฐานความผิดและ ตำแหน่งหน้าที่ข้างต้น หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่า ลักษณะความผิดร้ายแรงดังกล่าวพฤติการณ์แห่งคดีได้ปรากฏ การเปลี่ยนแปลงไป หรือมีเหตุอื่น คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจพิจารณาว่า เป็นเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรงตามคำสั่งนี้ ในภายหลังอีกได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้ การบัญญัติหลักเกณฑ์การพิจารณาถึงความผิดร้ายแรงหรือความผิดไม่ร้ายแรง

ตามกรณีมาตรา 61 และมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เพื่อให้เป็นกรอบดุลยพินิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อย่างเป็นบรรทัดฐาน จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก ดังนั้น จึงควรแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการตรารัฐธรรมนูญเพื่อรับรองกรอบการพิจารณาถึงลักษณะความผิดร้ายแรงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 อันมีรายละเอียดที่ได้กล่าวไว้ในข้อเสนอแนะการศึกษาเป็นลำดับต่อไป

2) ข้อเสนอแนะ

จากผลสรุปการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อการมอบหน้าที่อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐอื่น เพื่อดำเนินคดีแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และรวมถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้นำเอา “พฤติการณ์ความร้ายแรงอันเกิดจากผลของการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ” มาเป็นฐานเพื่อการมอบหมายความรับผิดชอบในการไต่สวนคดีเป็นกรอบการพิจารณาอย่างมีนัยสำคัญ โดยผลจากการศึกษาปรากฏกรอบการพิจารณาพฤติการณ์ความผิดร้ายแรง ออกได้เป็น 3 กรอบการพิจารณา ได้แก่

1) มูลฐานความผิด กล่าวคือ พิจารณาจากเนื้อหาของบทบัญญัติมาตรา 234 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 อันประกอบด้วยมูลฐานความผิด ดังนี้

(ก) มูลฐานความผิดอันเป็นการกล่าวหา ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน กระทำการดังต่อไปนี้

- มีพฤติการณ์ร้ายชัดปกติ
- ทุจริตต่อหน้าที่
- จงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย
- ผ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(ข) มูลฐานความผิดอันเป็นการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำการดังต่อไปนี้

- ร้ายชัดปกติ
- กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่
- กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

2) เรื่องกล่าวหา หรือพฤติการณ์ทางคดี กล่าวคือ พิจารณาจากความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 1239/2561 เรื่อง แนวทางในการพิจารณาเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561” ซึ่งคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ฉบับนี้ ได้กำหนดแนวทางในการพิจารณาเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรงไว้จำนวนทั้งสิ้น 9 เรื่อง (กรณี)

3) เรื่องกล่าวหาที่เกิดขึ้นกับผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่รัฐสำคัญ กล่าวคือ การพิจารณาตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 1240/2561 เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนวยการระดับสูง หรือเทียบเท่าลงมาและลักษณะความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. สมควรดำเนินการ ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561 โดยคำสั่งฉบับนี้ กำหนดให้พิจารณาความผิดร้ายแรงจากการดำรงตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ

จากกรอบการพิจารณาทั้งสามส่วนข้างต้นนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะจากการศึกษา ใน 2 มิติ ดังนี้

(1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ในระหว่างที่ยังไม่มีการตรากฎหมายขึ้นมาใช้บังคับเพื่อกำหนดเป็นลักษณะความผิดร้ายแรง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดขึ้นเป็นนโยบายภายในระหว่างสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้ นำเอาความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 1239/2561 เรื่อง แนวทางในการพิจารณาเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561 และความเห็นตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 1240/2561 เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนาจการระดับสูง หรือเทียบเท่าลงมาและลักษณะความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. สมควรดำเนินการ ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561 มาปรับใช้เป็นแนวทางในการกำหนดลักษณะความผิดร้ายแรง หรือความผิดไม่ร้ายแรง เพื่อให้สามารถมอบหมายให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดำเนินคดีทุจริตแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีความผิดไม่ร้ายแรงตามนัยแห่งมาตรา 61 และมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

(2) ข้อเสนอแนะทางกฎหมาย

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ควรตรา “อนุบัญญัติ” โดยอาศัยอำนาจตราตามหน้าที่อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ทำการพิจารณาคดีที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรงตามนัยแห่งมาตรา 234 วรรคหนึ่ง แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และมาตรา 51 มาตรา 61 และมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ประกอบความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 1239/2561 เรื่อง แนวทางในการพิจารณาเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561 และความเห็นตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 1240/2561 เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนาจการระดับสูง หรือเทียบเท่าลงมาและลักษณะความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. สมควรดำเนินการ ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561 โดยกำหนดเป็นชื่อของอนุบัญญัติว่า “ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะ เป็นความผิดร้ายแรง พ.ศ.” โดยกำหนดเป็นรายละเอียดของอนุบัญญัติ ดังนี้

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วย เรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง พ.ศ.

อาศัยอำนาจตามความ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เพื่อกำหนดเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ก) เป็นการกล่าวหา ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน กระทำการดังต่อไปนี้

- (1) มีพฤติการณ์ร้ายผิดปกติ หรือ
- (2) ทุจริตต่อหน้าที่ หรือ
- (3) จงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย หรือ
- (4) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

ข) เป็นการกล่าวหา เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ ตำแหน่งผู้พิพากษา ตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานของรัฐในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เจ้าพนักงานของรัฐในหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต กระทำการดังต่อไปนี้

- (1) ร้ายผิดปกติ

- (2) กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่
- (3) กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม
- ข้อ 2 ภายใต้บังคับข้อ 1 หากมีพฤติการณ์ทางคดีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้
- (1) เรื่องกล่าวหาที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ที่ดิน สิ่งแวดล้อม หรือประโยชน์สาธารณะที่สำคัญ
- (2) เรื่องกล่าวหาที่มี หรืออาจมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจ หรือการคลังของประเทศ
- (3) เรื่องกล่าวหาที่สำคัญระดับประเทศที่อยู่ในความสนใจของประชาชน
- (4) เรื่องกล่าวหาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญมีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีหรือเรื่องที่ถูกกล่าวหา
- (5) เรื่องกล่าวหาที่สำคัญ และเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติ หรือมีเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศมีส่วนเกี่ยวข้อง
- (6) เรื่องกล่าวหาที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินงบประมาณเกินกว่า 2 ล้านบาทขึ้นไป หรือมีมูลค่าความเสียหายเกินกว่า 5 ล้านบาทขึ้นไป และอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างกว้างขวาง
- (7) เรื่องกล่าวหาที่เกี่ยวกับการที่รัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้สัมปทานที่มีลักษณะเป็นการให้ประโยชน์โดยมิชอบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีลักษณะร้ายแรง
- (8) เรื่องกล่าวหาที่มีผลกระทบต่อระบบบริหารราชการในภาพรวม แม้ไม่อาจคำนวณมูลค่าความเสียหายเป็นตัวเลขได้
- (9) เรื่องกล่าวหาว่าเป็นการกระทำความผิดตามหมวด 6 การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561
- (10) เรื่องกล่าวหาว่าเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ
- (11) เรื่องกล่าวหาอื่นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่ามีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรงตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
- ให้กรณีเป็นเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง

เอกสารอ้างอิง

1. หนังสือ ตำรา บทความวิชาการ

- เข็มชัย ชูติวงศ์. (2551). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. (พิมพ์ครั้งที่ 8) สำนักพิมพ์นิติบรรณการ.
- คณิต ณ นคร. (2564). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (พิมพ์ครั้งที่ 10) กรุงเทพฯ: วิทยุชน.
- จารุวรรณ สุขุมาลพงษ์. (2556). แนวโน้มของคอร์รัปชันในประเทศไทย (The Trend of Corruption in Thailand). สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- นิวัติไชย เกษมมงคล. (2565). หลักนิติธรรมกับการตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.. การอบรมหลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 10 วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- ยรรยง เดชภักดิ์มงคล. (2565). การใช้อำนาจคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการเรียกสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนในชั้นพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการ. รายงานส่วนบุคคล การอบรมหลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 10, วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- เริงศักดิ์ วิริยะชัยวงศ์. (2561). ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกับการแก้ปัญหาคอร์รัปชัน. รัฐวารสาร 60 (1),. 26.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2566). สถานการณ์การทุจริตประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ 2566.

2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- โชคสุข กรกิตติชัย. (ม.ป.ป.). การประชุมนานาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (IACC). [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <https://www.parliament.go.th>. [2567, ธันวาคม 14]
- _____. (2559). กฎหมายเกี่ยวกับการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน. [ออนไลน์] : เข้าถึงได้จาก <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/viewer.php> [2567, มกราคม 14]
- _____. (2562). คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=41605 [2567, มีนาคม 20]
- ชนิตา จรรโลงศิริชัย. (ม.ป.ป.). คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สถาบันพระปกเกล้า.[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%84%E0%B8%93%E0%B8%B0%E0%B8%> [2567, กุมภาพันธ์ 23]
- วิลาสินี สิทธิโสภณ. (2561). คณะกรรมการ ป.ป.ช.ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1961 [2567, กรกฎาคม 14]